

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΔΑΔΕΛΩΔΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ-

ΜΩΝ

Υ
Γ
Γ
Ε
Λ
Λ
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τ
Κ
Υ
Κ
Ο
Ν

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἔτησίᾳ Συνδρομὴ Περιοδικοῦ, διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δρχ. 50

» διὰ τὸ ἐξωτερικὸν \$ 3

Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Α. Ν. 1092

ΛΗΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Ἐδαγγελισμός», Ὑψηλάντου 45 - 47

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΥΠΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ - OFFSET, Ε.Π.Ε, ΜΕΓΙΣΤΗΣ 24, ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΗΛ. 968.320

Ἐπεύθυνος τυπογραφείου :

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΥΚΗΣ, Βεΐκου 46, Ἀθῆναι - 402, Τηλ. 926.687

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Β' Πανελλήνιον Συνέδριον Διπλωματούχων Ἀδελφῶν
Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν

» : Ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς ἀτυχοῦς γελοιογραφίας

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΤ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. : Ἡ Νοσηλευτικὴ εἰς
τὴν Ἑλλάδα. Ἐπιτεύγματα καὶ προβλήματα.

ΧΡ. ΠΑΠΑΡΓΥΡΙΟΥ: Ὁ ρόλος τῆς Διπλωματούχου Ἀδελφῆς. Ὁργά-
νωσις Νοσηλευτικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ε.Σ.Δ. Ε.Ν. εὐχαρίστως ἀπεδέχθη πρόσκλησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἑλληνίδων, ὅπως συμμετάσχη εἰς συζήτησιν στρογγύλης τραπέζης φιλικῆς συγκεντρώσεως τῶν μελῶν του μὲ θέμα: «Ἡ Ἑλληνίς εἰς τὸ σύγχρονον Νοσηλευτικὸν Ἐπάγγελμα, Ἐπιτεύγματα καὶ Προβλήματα».

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος ἀνετέθη εἰς τὰς Διπλωματούχους Ἀδελφάς:

ΑΡΙΣΤΗΝ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ, Ὑποδιευθύνουσαν Ἀδελφὴν Θεραπευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμός», **ΒΑΣΙΛΙΚΗΝ ΛΑΝΑΡΑ**, Βοηθὸν Διευθυνούσης Ἀδελφῆς Θεραπευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμός», **ΣΤΕΛΛΑΝ ΠΙΣΠΙΡΙΚΟΥ**, Βοηθὸν Διευθυνούσης Ἀδελφῆς Νοσοκομείου Ε.Ε.Σ., **ΕΛΕΝΗΝ ΚΑΚΑΒΙΑΤΟΥ—ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ**, Διδάσκουσαν Ἀδελφὴν Κρατικῆς Σχολῆς Ἐπισκεπτριῶν, αἱ ὁποῖαι καὶ παρουσίασαν τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τὴν 26ην Μαρτίου 1969 ἐνώπιον πολυπληθοῦς συγκεντρώσεως εἰς τὴν αἴθουσαν δεξιῶσεων τοῦ Ξενοδοχείου «Βασιλεὺς Γεώργιος».

Κατωτέρω παρατίθεται ἡ σχετικὴ ἐργασία:

Κατ' ἀρχὰς θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον Ἑλληνίδων διὰ τὴν τιμὴν νὰ μᾶς καλέσῃ σήμερα ἐδῶ καὶ νὰ μᾶς δοθῇ ἔτσι ἡ εὐκαιρία νὰ γνωρίσωμε εἰς τόσον ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον τὸ ἔργον τῆς Διπλωματούχου καὶ Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο παρὰ τὴν μακρὰν του ἱστορίαν, εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄγνωστον εἰς μεγάλην μερίδα τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ.

Φυσικὰ ἐξαιροῦνται ὅσοι εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ νοσηλευθοῦν διὰ βραχείαν ἢ μακρὰν περίοδον εἰς κλινικὴν ἢ νοσοκομεῖον.

Πράγματι, δὲν εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἠθέλησαν ἢ ἐζήτησαν νὰ μάθουν τί εἶναι αὐτὸ τὸ Νοσηλευτικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον κατ' ἄλλους μὲν χαρακτηρίζεται ὡς ἐπιστήμη, κατ' ἄλλους δὲ ὡς τέχνη καὶ καθ' ἡμᾶς τὰς Ἀδελφάς Νοσοκόμους ὡς κρᾶμα ἐπιστήμης καὶ τέχνης.

Δὲν εἶναι ὀλίγοι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἐργασίαν τῆς Ἀδελφῆς καὶ πιστεύουν ὅτι τὸ ἔργον τῆς δὲν εἶναι ἰδιαιτέρως

σημαντικόν, ὅτι ἡ Ἀδελφὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐκπαιδεύσεως, ὅτι ἡ πείρα τῆς εἶναι ἀρκετὴ, ὅτι δὲν χρειάζεται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ λαμβάνῃ ἀποφάσεις ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖ ἐντολὰς ἱατροῦ, ὅτι ἡ νοσηλευτικὴ διδάσκεται καὶ μανθάνεται μόνον εἰς τὰ νοσοκομεῖα.

Δὲν νομίζω ὅτι, ἐν ὄψει τῆς στάθμης τοῦ παρόντος ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ εἰδικῶς ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐργαζομένων εἰς τὸν νοσηλευτικὸν τομέα πρέπει νὰ γίνεταί εἰς ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ἐν τῷ γενικῷ συστήματι ἐκπαιδεύσεως. Καὶ ὅτι μόνον μὲ τὴν Πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν καὶ κατάρτισιν ἡ Ἀδελφὴ θὰ δυνηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συνεχῶς ἀναπτυσσομένης ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ εἰς τὰς συντονισμένας ὑπηρεσίας ὑγείας καὶ κοινωνίας.

Διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τῆς δημιουργίας καταλλήλου περιβάλλοντος ἢ σπουδαστρία Ἀδελφῆ θ' ἀναπτύξῃ τὴν αὐτοπειθαρχίαν, τὴν πνευματικὴν περιέργειαν, τὴν κριτικὴν ἱκανότητα καὶ θ' ἀποκτήσῃ τὰς ἀπαραιτήτους γνώσεις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τῆς.

Ἐπιτρέψατέ μου ἐδῶ νὰ σᾶς διαβάσω ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Κου Πρωθυπουργοῦ τῆς 12.2.69, ὅπου οὗτος μὲ σπανίαν διορατικότητα, ρεαλισμὸν καὶ δικαιοσύνην, λέγει μεταξὺ ἄλλων: «Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι αἱ Ἀδελφαὶ καλύπτουν τὸ κύριον μέρος τῆς νοσηλευτικῆς περιθάλψεως τοῦ ἀσθενοῦς. Ὅφειλομεν ὡς ἐκ τούτου, νὰ δημιουργήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας καὶ μὲ καλυτέραν ἐκπαίδευσιν Ἀδελφάς. Αὐταὶ τονώνουν τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεώς του, χάρις εἰς τὴν ἀκολουθουμένην θεραπείαν, καὶ οὕτω ἐξασφαλίζουν εἰς τοὺς ἱατροὺς τὸ θεμέλιον διὰ νὰ οἰκοδομήσουν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας τοῦ ἀσθενοῦς.

Τὸ Ἔθνος ὀφείλει μεγάλην εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸ Σῶμα τῶν Ἀδελφῶν νοσοκόμων. Εἰς τὰς χεῖρας των ἐναπετέθη ὁ πόνος ὄλων τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους, ὁ πόνος ὄλων τῶν Ἐθνικῶν ἀγώνων. Εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀδελφῶν ἐναποθέτουν ὅλοι οἱ πάσχοντες Ἕλληνες τὰς ἐλπίδας ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγείας των».

Τὴν ἐξέλιξιν τῆς νοσηλευτικῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἐπιτεύγματα, τὰ προβλήματα, τὸν ρόρον τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς, τὰς προσδοκίας τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἐπαγγέλματος, θὰ ἀναπτύξουν αἱ συνάδελφοι:

Δίς Λανάρα Βασιλική, Βοηθὸς Διευθυνούσης Θεραπευτηρίου Εὐαγγελισμός, Δίς Πισπιρίκου Στέλλα, Βοηθὸς Διευθυνούσης Νοσοκομείου Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Κα Κακαδιάτου—Ἀνδριοπούλου Ἑλένη, Διδάσκουσα Σχολῆς Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν.

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛ-
ΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἡ Νοσηλευτική, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν, ἀρχίζει σχεδὸν μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀσφαλῶς σὲ κάθε ἐποχῇ αἱ γυναῖκες κατεῖχαν τὴν θέσιν των εἰς τὸν ἀγῶνα ποῦ διεξάγει ἡ ἀνθρωπότης ἐναντίον τῆς ἀρρώστιας. Εἶναι ἡ λεπτὴ φύσις τῆς γυναικὸς καὶ ὁ συναισθηματικὸς της κόσμος ποῦ ταιριάζουν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ πόνου.

Κατωτέρω θὰ ἀναφερθοῦν ἐν συντομίᾳ τὰ στάδια τῆς ἐξελιξέως τοῦ ἔργου τῆς νοσηλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν εἰς τὴν συνέχειαν νὰ δοῦμε τὴν σημερινὴ Ἑλληνίδα εἰς τὸ σύγχρονον Νοσηλευτικὸ Ἐπάγγελμα, τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Νοσηλευτικῆς καθὼς καὶ τὰ προβλήματα τῆς.

Καὶ θὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τότε ποῦ ὑπάρχουν γραπταὶ πηγαί. Εἰς τὴν πατρίδα μας, ὅπως κάθε ἄλλη τέχνη καὶ ἐπιστήμη, ἔτσι καὶ ἡ Ἱατρικὴ ἰδρῦθη καὶ ἐθεμελιώθη ἀπὸ ἀρχῆς ὡς ἐπιστήμη. Ἡ θεραπευτικὴ ἐδασίσθη εἰς τὸ πείραμα καὶ τὴν παρατήρησιν, εἰς τὴν χρησιμοποίησιν φαρμάκων ἐκ βοτάνων, εἰς εἰδικὴν διαίταν καὶ εἰς φυσιοθεραπείαν. Ἐπίσης ἐπροχώρησε καὶ ἡ Χειρουργικὴ.

Κοντὰ εἰς τὸν ἱατρὸν εὕρισκετο καὶ νοσηλευτής, ἐκεῖνος δηλαδὴ ποῦ ἐβοηθοῦσε εἰς τὴν θεραπείαν καὶ τὴν νοσηλείαν τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐκ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν γνωρίζομεν ὑπὲρ τὰ 300 Ἀσκληπιεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ σημαντικώτερα ἦσαν τὸ τῆς Ἐπιδαύρου —τὸ περιφημώτερον ὄλων—, τὸ ὁποῖον ἰδρυσεν καὶ ἄλλα Ἀσκληπιεῖα εἰς ἄλλα μέρη, καὶ ἔπειτα τὸ τῆς Κῶ, ὅπου ἤκμασε καὶ ἡ ἱατρικὴ σχολὴ τῶν Ἀσκληπιαδῶν.

Τὸ προσωπικὸν ἐκάστου Ἀσκληπιεῖου ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἕναν πρωθιερέα ἢ μεγάλον ἱερέα, ὁ ὁποῖος διηύθυνεν τὸν ναόν, ἐξήταξε προσεκτικῶς τοὺς πάσχοντας καθώριζε ἀναλόγως τὴν θεραπείαν ἐκάστου ἀρρώστου, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ πυροφόρου, ὁ ὁποῖος καὶ ἀντικαθίστα τὸν πρωθιερέα ὅταν ἀπουσίαζε. Ἐπίσης, ἀπετελεῖτο ἀπὸ πολλῶν ἱερομνημόνων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ νοσοκόμοι, οἱ ὑδροθεραπευταὶ οἱ μαλάκται, κ.λ.π. τοῦ θεραπευτηρίου, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν θεραπόντων, οἱ ὁποῖοι ἐκ τῆς καθημερινῆς πράξεως καὶ τῆς μακρᾶς πείρας κατεῖχον ἐμπειρικὰ στοιχεῖα Ἱατρικῆς καὶ ἦσαν πεπειραμένοι εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν. Τέλος τὸ προσωπικὸν ἀπετελεῖτο καὶ ἐξ ἱερείων.

Πάντως ἡ νοσηλεία ὡς ἔργον καὶ μάλιστα μὲ κύριον ἐκπρόσωπο τὴν γυναῖκα, ἀπαντᾶται ἀργά. Σὲ προχριστιανικὰς ἐποχὰς δὲν ὑπῆρχαν συστηματικῶς ὀργανωμένα νοσοκομεία ἀλλ' οὔτε καὶ ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ὑπηρετοῦσαν τοὺς ἀρρώστους νοσοκόμοι ἄνδρες ἢ γυναῖκες. Καὶ ἐὰν κάπου ἐξεχώριζαν μεμονωμένα παραδείγματα νοσηλευτικῶν φροντίδων, εἰς αὐτὰ εἶχον τὸν λόγον οἱ ἄνδρες. Ἡ γυναῖκα ἦτο κλεισμένη εἰς τὸ σπίτι, ὁ κύκλος τῶν ἀπασχολήσεων της ἦτο στενός.

Μὲ τὴν ἐμφάνισιν ὁμοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὰ

πράγματα παίρνουν ἐντελῶς διαφορετικὴν ὄψιν. Ἡ γυναῖκα παίρνει τὴν τιμημένην τῆς θέσι. Παύει νὰ ἀποτελεῖ πλέον RES καὶ ἐξελισσεται εἰς προσωπικότητα. Ὁ Χριστιανισμὸς τῆς ἀνοίγει καὶ τὸν δρόμον πρὸς τὸ κοινωνικὸ καὶ ἀποδοτικὸ ἔργον τῆς νοσηλείας τῶν πασχόντων.

Ὁ Τερτυλλιανὸς τὸ Β' μ. Χ. αἰῶνα γράφει: «Αἱ γυναῖκες τῶν Χριστιανῶν ἐλευθέρως ἐπισκέπτονται τοὺς ἀσθενεῖς, βοηθοῦν τοὺς ἐνδεεῖς, κ.λ.π.».

Τὸ ἔργον τῆς νοσηλείας βοσίζεται ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Χριστοῦ «ἀσθενῆς ἦμην καὶ ἐπισκέψασθέ με».

Κυρίως ἀπὸ τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα ἀρχίζει πῶς ὀργανωμένο τὸ ἔργον τῆς νοσηλείας. Ἡ Adelaide Nutting καὶ ἡ Lavinia Dock εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Νοσηλευτικῆς» γράφουν: «Τὰ χρονικὰ τῆς Χριστιανικῆς Νοσηλευτικῆς ἀρχίζουν μὲ τὴν διακονίαν, ἡ ὁποία περιελάμβανεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἔχοντας παρεμφερῆ ὑπουργήματα μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ φροντίς διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς».

Πρῶτον ἦτο τὸ ἔργον τῆς Ἐπισκεπτρίας, διότι αἱ γυναῖκες—διακόνισσαι—παρεῖχον κατ' οἶκον νοσηλείαν.

Ἡ πρώτη γνωστὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν νοσοκομειακῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἐκεῖνη, τὴν ὁποίαν ὠργάνωσε ὁ ὀνομαστὸς λόγιος Ἐφραῖμ ὁ Σύρος, περὶ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰῶνος. Ἐπίσης οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἰδρυσιν νοσοκομείων. Εἰς τὴν Βασιλειάδα ὑπῆρχαν ξεχωριστὰ οἰκήματα διὰ τοὺς ἱατροὺς, τὰς ἀδελφὰς νοσοκόμους καὶ τὸ ἄλλο προσωπικόν.

Καὶ ἡ ἰδιωτικὴ γυναικεῖα πρωτοβουλία ἔκανε θαύματα εἰς τὸν τομέα τῆς νοσηλείας τῶν πασχόντων. Παράδειγμα ἡ Νικαρέτη, ἡ μητέρα τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου, ἡ Ἐλένη, ἡ μητέρα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ Πλακύλλα, σύζυγος τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου διὰ τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται «τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς ξενῶνας περινοστοῦσα, τοὺς κλινοπετεῖς δι' ἑαυτῆς ἐνοσήλευεν, αὐτὴ καὶ χύτρας ἀπτομένη καὶ ἄρτον κλῶσα» καὶ «ἦν λωβοῖς καὶ νοσοῦσιν οἰκειαῖς χερσὶν ὑπηρετοῦσα». (Θεοφάνους Χρονογρ. 112, I. Βόννη). Ἡ Σαμὰ—σύζυγος τοῦ Ἰουστίνου τοῦ Α'—, ἡ Πουλχερία, ἡ Ἐλένη, ἡ Θεοδώρα καὶ πολλὰς ἄλλας αὐτοκράτειρας ἐνδιαφέρθησαν διὰ τὴν ὀργανωμένην νοσηλείαν τῶν πασχόντων καὶ αἱ ἴδιαι ὑπηρετήσαν εἰς τὴν νοσηλείαν αὐτῶν.

Μὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σταματᾶ μαζί μὲ κάθε ἄλλη πολιτιστικὴ ἐργασία καὶ ἡ ὀργανωμένη νοσηλευτικὴ ὑπηρεσία, ἡ ὁποία ἦτο ἕνα ἀπὸ τὰ ζηλευτότερα δείγματα τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἔμεινε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλία καὶ ἐξάσκησι. Ἔτσι, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῶν Τούρκων τὸν ΙΕ' αἰῶνα, αἱ γυναῖκες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πραγματικῶς ἐπικὴ ἀνδρείαν ποῦ ἐπέδειξαν, ἔδρασαν καὶ ὡς Ἀδελφαί.

Πολὺ ἀργότερα ἀναφέρεται ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρ. Νοταρᾶς (1707—1731), ἰδρυσεν Νοσοκομεῖον «ἐντὸς τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερασουλῆμ, μὲ προσωπικὸν καλογραίας». (Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, «Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσο-

λύμων» 1910 σελ. 621).

Χαρακτηριστική είναι και μία εικόνα, η οποία σώζεται εις τὴν Γεννάδιον Βιβλιοθήκη και παριστᾷ μία σκηνὴ ἀπὸ τὸ 1821. Δίπλα εις τὰ τραυματισμένα παλληκάρια τοῦ ἀγῶνος, γενναῖες Ἑλληνίδες κάμνουν χρέη ἀδελφῶν, προσφέροντας νοσηλευτικὰς ὑπηρεσίας.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, ὡς πρῶτον Νοσοκομεῖον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος φέρεται ὑπὸ τοῦ Κ. Παπαδάκη, τὸ ἀπὸ τοῦ 1827 συσταθὲν και λειτουργήσαν Βαρδάκειον και Πρώϊον Νοσοκομεῖον Σύρου.

Τὸ 1836 ἰδρύθη τὸ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον «ἡ Ἐλπίς», τοῦ ὁποίου ἡ ἴδρυσις ἦτο καρπὸς ἔργων εὐποίας, διότι, ὡς ἀναφέρεται, «ἡ ἐνηλικίωσις τοῦ Ὄθωνος και ὁ γάμος αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἀμαλίας (1836) συνεδέθη ἀμέσως με ἔργα εὐποίας», ὅπως εἶναι ἡ ἴδρυσις τοῦ ἀνωτέρω Νοσοκομείου. Εἰς αὐτὸ «ἡ περίθαλψις ἀσθενῶν, παθολογικῶν και χειρουργικῶν, ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ, ἀπὸ τῶν καθηγητῶν μέχρι τῶν ἰατρῶν και τῶν νοσοκόμων, ἐνεργεῖται κατὰ τὸν πλέον ἐπιστημονικὸν και εὐσυνείδητον και πονετικὸν τρόπον» (Πρακτικὰ Δ.Σ. και τοπικαὶ Ἐφημερίδες).

Ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τῆς Δημοσίας Ὑγείας, ἡ βαυαρικὴ Ὑγειονομικὴ νομοθεσία ἀπετέλεσε τὴν βάση τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Ὑγειονομικῆς τοιαύτης.

Κατὰ τὴν Ὁθώνειον περίοδον ἐσημειώθησαν ἀρκεταὶ πρόοδοι εις τὸν τομέα τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας και Ὑγιεινῆς. Θὰ ἤμποροῦσε νὰ εἶπη κανεὶς, ὅτι ἦτο ἡ ἀρχὴ τῶν ἐπιτελικῶν σχεδίων, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων ὁμως δὲν ἐπετελέσθησαν.

Ἡ νεωτέρα Ἱστορία τῆς Νοσηλευτικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ 1875 με τὴν ἴδρυσιν τῆς πρώτης Σχολῆς Ἀδελφῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῆς βασιλείας Ὀλγας, τῆς Σχολῆς Εὐαγγελισμοῦ, καθὼς και τοῦ Θεραπευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμὸς».

Διὰ τὸ Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμὸς» ὁ Βλασ. Γαδριηλίδης, (Πρβλ.: «Ἐτήσιον Πολιτειακόν, Οἰκονομικόν και Στατιστικόν Ἡμερολόγιον 1892» σελ. 424), παρέχει τὰς ἐξῆς πληροφορίες περὶ τῆς ἰδρύσεώς του: «Τὴν πρωτοβουλίαν περὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ καθιδρύματος τούτου ἔσχεν ἡ βασίλισσα (Ὀλγα), ἣτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875 αἰσθανομένη τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως Σώματος Νοσοκόμων Γυναικῶν πρὸς νοσηλείαν τῶν ἀρρώστων, ἴδρυσε τὸ παρά τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν διοικούμενον «Νοσοκομικὸν Παιδευτήριον», ὅπερ τριμελὲς ἐφορεῖα κυριῶν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τῆς ἀοιδίμου Ἑλένης Ι. Παπαρρηγοπούλου, διηύθυνε. Μετ' οὗ πολὺ ὁμως, ἡ βασίλισσα, πεισθεῖσα ὅτι πρὸς μὀρφωσιν καλῶν νοσοκόμων ἐχρειάζετο ἡ ἴδρυσις ἰδίου θεραπευτηρίου, ἐν ᾧ αὐταὶ νὰ διαιτῶνται και νὰ διδάσκωνται, ἀνέθετο, τῷ 1878, τὴν φροντίδα τῆς συλλογῆς συνδρομῶν

πρὸς ἀνέγερσιν τοιοῦτου καθιδρύματος εις ἐπιτροπὴν συνισταμένην ἐκ τῶν κ.κ. Λέοντος Μελά, Μ. Ρενιέρη, Γ. Α. Μακκᾶ και Ἀναστασίου Θεοφιλά, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Προκοπίου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, δραστηρίως ἐργασθεῖσα μέχρι τοῦ 1880, συνήγαγε πολλὰς συνδρομάς, ὡς κυρία ὁμως βάση τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θεραπευτηρίου ἐχρησίμευσεν ἡ ἐξ 150.000 δραχμῶν δωρεὰ τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ἀποβιώσαντος Δημητρίου Θεοδωρίδου. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1880 τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων ἐδωρήσατο τὸ γήπεδον, ἐφ' οὗ τὸ θεραπευτήριον ἀνηγέρθη, τὴν δὲ 25ην Μαρτίου 1881 κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τῆς οἰκοδομῆς ὑπὸ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως. Ἐπὶ τοῦ θεμελίου τούτου λίθου ἐχαράχθη ἡ ἐπιγραφή:

«Γεώργιος Α'. Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων κατέθηκεν ἐν ἔτει αωπα' και μηνὶ Μαρτίῳ ἡμέρᾳ εἰκοστῇ πέμπτῃ τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ Θεραπευτηρίου τούτου, ἰδρυομένου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Βασιλείσσης ΟΛΓΑΣ ποθοῦσης τὴν παιδείαν γυναικῶν τεταγμένων εις νοσηλείαν.»

Και ἐδῶ φαίνεται καθαρὰ ὅτι εις τὴν Ἑλλάδα τὸ νοσηλευτικὸν ἐπάγγελμα ἐθεμελιώθη ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων ἀπ' ἀρχῆς. Τὸ μεγάλο πνεῦμα τῆς ἀειμνήστου Βασιλείσσης Ὀλγας διείδεν ὅτι διὰ νὰ γίνεταὶ καλὴ ἡ νοσηλευτικὴ φροντίς τῶν ἀσθενῶν, πρῶτον ἔπρεπε νὰ ἐκπαιδευθοῦν καλῶς αἱ ἀδελφαὶ και κατόπιν νὰ ἐξασκήσουν τὸ ἐπάγγελμά των. Και δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἴδρυσε πρῶτον τὴν Σχολὴν Ἀδελφῶν, ἐκ τῶν ὑστέρων δὲ προέκυψεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἰδρύσεως νοσοκομείου πρὸς ἐκπαίδευσιν αὐτῶν. Εἰς τὴν χώραν μας ἀπ' ἀρχῆς ἔγινεν ἀντιληπτὸν ἐκεῖνο, εις τὸ ὁποῖον μόλις τελευταίως κατέληξαν οἱ ἐρευνηταὶ ἄλλων περισσότερον προηγμένων κρατῶν τοῦ κόσμου, ὅτι δηλαδὴ αἱ Ἀδελφαὶ πρέπει νὰ σπουδάζουν και νὰ ἐκπαιδεύωνται εις ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα διὰ νὰ εἶναι ἱκαναὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐξασκήσουν ἀσφαλῶς τὸ ἐπάγγελμά των. Εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου ἴδρουν νοσοκομεῖα, εις τὰ ὁποῖα εἰργάζοντο μὴ ἐκπαιδευμένα ἄτομα.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἰδρύθη τὸ ἔτος 1877 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλείσσης Ὀλγας ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς «Συνθήκης τῆς Γενεύης» τοῦ 1864 περὶ Ἐρυθρῶν Σταυρῶν, τὴν ὁποίαν ὑπέγραψεν ἡ Ἑλλάς τὸ 1865.

Τὸ 1924 ἰδρύθη ἡ Σχολὴ Ἀδελφῶν τοῦ Ε.Ε.Σ., ἡ ὁποία ἀπ' ἀρχῆς ἦτο βετοῦς φοιτήσεως. Ἡ μελέτη τῆς ἰδρύσεως τῆς Σχολῆς ἀνετέθη εις μίαν Ἐπιτροπὴν ἐκ μελῶν τῆς ἀνωτάτης Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Καθηγητῆς Γερουλᾶνος, ὁ Μακκᾶς, ὁ Λαμπαδάριος, ἡ Ἑλένη Βασιλοπούλου και ἡ Ἀθηνᾶ Μεσολωρᾶ. Πρῶτη διευθύνουσα τῆς Σχολῆς ἦτο ἡ Ἑλένη Βασιλοπούλου, ἄνθρωπος εὐρείας μορφώσεως και μετ-

εκπαιδευσιν εις τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἰδία ἐπίσης ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδρύτρια τῆς Νοσηλευτικῆς τῆς Δημοσίας Ὑγιεινῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ε.Ε.Σ. ἦτο ὑπεύθυνος καὶ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἐθελοντῶν Ἀδελφῶν. Εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφερθῆ ἡ μεγίστη προσφορὰ αὐτῶν κατὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐβοήθησαν εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν προσφύγων. Μεγάλῃ ἐπίσης ἦτο ἡ προσφορὰ των καὶ κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον, κατὰ τὸν ὁποῖον πολλαὶ ἐφονεύθησαν, ὡς καὶ κατὰ τοὺς σεισμοὺς καὶ θεομηνίας.

Τὸ 1938 ἐλειτούργησεν ἡ Σχολὴ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων. Προϋπόθεσις φοιτήσεως σπουδαστριῶν εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν ἦτο τὸ ἀπολυτήριον Γυμνασίου. Εἶναι ἡ πρώτη Κρατικὴ καὶ ἀνεξάρτητος Σχολὴ Ἀδελφῶν.

Τῆς Σχολῆς τῶν Ἐπισκεπτριῶν διευθύνουσα ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἦτο ἡ κ. Εὐρ. Ἀποστολάκη, ἀνθρωπος πολυπλεύρου δράσεως καὶ μορφώσεως, ἡ ὁποία ἐτιμήθη μὲ τὸ βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1968.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ

Κατόπιν συντόμου περιγραφῆς τῆς ἱστορίας καὶ ἐξελίξεως τῆς νοσηλευτικῆς εἰς τὴν χώραν μας εἵμεθα ἔτοιμοι νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν σύγχρονον Νοσηλευτικὴν.

Ἡ ἀνάγκη τῆς Νοσηλευτικῆς Ὑπηρεσίας εἶναι παγκόσμιος. Συνεπῶς αὕτη δὲν ἐπηρεάζεται οὔτε καὶ ἐμποδίζεται ἀπὸ φραγμοὺς, ὅσον ἀφορᾷ ἐθνικότητα, φυλὴν, θρήσκευμα, χρῶμα, πολιτικὰ καθεστῶτα καὶ κοινωνικὰς τάξεις. Εἶναι μία προσωπικὴ ὑπηρεσία πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ὑπάρξεως Νοσηλευτικοῦ ἐπαγγέλματος.

Σκοπὸς τῆς Νοσηλευτικῆς εἶναι νὰ βοηθήσῃ τὸ ἄτομον νὰ ἀποκτήσῃ ἢ νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγείαν του. Αὕτη ἡ διπλῆ λειτουργία τῆς Ἀδελφῆς βρῆκε τὴν ἐκφρασίαν της εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἔμφασις δίδεται εἰς τὴν πρόληψιν κλονισμοῦ τῆς ὑγείας καὶ ἡ ἀδελφὴ καθίσταται ὄχι μόνον νοσηλεύτρια ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος τῆς Ὑγείας.

Εἰς μίαν ἐκθεσιν τῆς Παγκοσμίου Ὁργανώσεως Ὑγείας (Π.Ο.Υ.) ἀναφέρεται ὅτι εἰς πολλὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Νοσηλευτικὴ δὲν ἔχει ἀναπτυχθῆ, ἐνῶ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἔχει φθάσει εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον ἀναπτύξεως, ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τοῦ λαοῦ αὐτοῦ δὲν ἀντανεκλᾷ τὸ προηγμένον στάδιον τῆς ἰατρικῆς ποῦ ὑπάρχει.

Σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν ἑννέα Σχολαὶ βασικῆς Νοσηλευτικῆς Ἐκπαιδεύσεως Τριετοῦς φοιτήσεως, αἱ ὁποῖαι προετοιμάζουν καὶ ἐκ-

παιδεύουν τὰς Ἀδελφάς. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω Σχολῶν, αἱ ὀκτὼ εὑρίσκονται εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ μία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Χρονολογικῶς ἔχομεν τὰς κάτωθι Σχολὰς εἰς τὴν χώραν μας:

1. Σχολὴ Νοσοκόμων Θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» «ἡ Βασίλισσα Ὀλγα». Ἔτος ἰδρύσεως 1875. Ἔγινε τριετοῦς φοιτήσεως τὸ 1930.
2. Σχολὴ Ἀδελφῶν καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν Ε.Ε.Σ. Ἔτος ἰδρύσεως τὸ 1924.
3. Σχολὴ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων. Ἔτος ἰδρύσεως 1937.
4. Στρατιωτικὴ Σχολὴ Ἀξιωματικῶν Νοσοκόμων «Βασίλισσα Φρειδερίκη». Ἔτος ἰδρύσεως 1946.
5. Κρατικὴ Σχολὴ Νοσοκόμων Θεσσαλονίκης. Ἔτος ἰδρύσεως 1954.
6. Σχολὴ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων Νοσοκομείου Ἀγ. Σοφίας, «Πριγκίπισσα Εἰρήνη». Ἔτος ἰδρύσεως 1960.
7. Σχολὴ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. Ἔτος ἰδρύσεως 1962.
8. Σχολὴ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων τοῦ Νοσοκομείου Παίδων «Ἀγλ. Κυριακοῦ». Ἔτος ἰδρύσεως 1964.
9. Σχολὴ Ἀδελφῶν Νοσοκόμων τοῦ Νοσοκομείου ἡ «Παμμακάριστος». Ἔτος ἰδρύσεως 1965.

Ἐκ τῶν ἑννέα τούτων Σχολῶν αἱ τρεῖς λειτουργοῦν μὲ συνδυασμὸ προγράμματος γενικῆς Νοσηλευτικῆς καὶ Δημοσίας Ὑγιεινῆς, αἱ δὲ ἀπόφοιτοι ἐργάζονται εἴτε εἰς Νοσοκομεῖα ὡς νοσηλεύτριαι, εἴτε εἰς Κέντρα Δ. Ὑγιεινῆς ὡς Ἐπισκέπτριαι Ἀδελφαί.

Τὸ σύνολον τῶν Διπλωματούχων Ἀδελφῶν εἶναι περὶ τὰς 4.000, ἐκ τῶν ὁποίων ἕνας ἀρκετὰ μεγάλος ἀριθμὸς εἶναι Ἐπισκέπτριαι Ἀδελφαὶ Δημοσίας Ὑγιεινῆς. Ὑπάρχουν ἐπίσης πέντε Σχολαὶ Ἀδελφῶν μονοετοῦς φοιτήσεως, αἱ ὁποῖαι προετοιμάζουν βοηθοὺς Ἀδελφὰς νοσοκόμους. Ἐκ τῶν πέντε Σχολῶν αἱ τρεῖς λειτουργοῦν ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἐνῶ αἱ ἄλλαι δύο εὑρίσκονται εἰς ἐπαρχίας, ἦτοι Ἀγρίνιον καὶ Καλαμάταν. Αἱ βοηθοὶ Ἀδελφαὶ Νοσοκόμοι ἀριθμοῦν περὶ τὰς 2.500.

Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ἀδελφῶν, ὑπάρχει ἕνας ἀριθμὸς πρακτικῶν ἀδελφῶν αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν τύχει προετοιμασίας καὶ ἐκπαιδεύσεως διὰ τὸ ἔργον τῆς ἀδελφῆς, ἐκτὸς αὐτῆς τὴν ὁποίαν λαμβάνουν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ των. Ἡ ἀναλογία τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκπαιδευμένας καὶ καταλλήλως προητοιμασμένας ἀδελφὰς εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, διότι ἀριθμοῦν περὶ τὰς 5-6 χιλιάδας ἐργαζόμεναι εἰς δάφορα νοσοκομεῖα καὶ κλινικάς. Αἱ πρακτικαὶ ἀδελφαὶ δὲν ἔχουν ἀδειαν ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς ἀδελφῆς.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐὰν δὲν συμπεριελάμβανε κανεὶς εἰς τὸ νοσηλευτικὸν δυναμικὸν τῆς χώρας μας καὶ τὰς 10.000 περίπου Ἐθελοντὰς Ἀδελφὰς τοῦ Ε.Ε.Σ., αἱ ὁποῖαι εἶναι διασκορπισμέναι εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν καὶ τῶν ὁποίων ἡ συμ-

βολή εις τήν αντιμετώπισιν τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τῆς χώρας μας εἶναι πολύτιμος.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΧΟΛΑΣ 3ΕΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΣΕΩΣ

Ἀπό τὸ 1948 τὸ ἀπολυτήριον Γυμνασίου, Λυκείου ἢ Δημοσίας Ἐμπορικῆς Σχολῆς, καθιερώθη διὰ νόμου ὡς ἀπαραίτητον προσόν διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ὑποψηφίων εἰς τὰς Σχολὰς, ὡς καὶ ἡλικία 18-30 ἐτῶν, καλὴ ὑγεία καὶ ἀνάστημα ὄχι κατώτερον τοῦ 1,50 μ.

Αἱ ὑποψήφιοι ὑποβάλλονται εἰς γραπτὴν δοκιμαστικὴν ἐξέτασιν Φυσικῆς, Χημείας, Ἱστορίας, Γεωγραφίας ὡς καὶ εἰς ἔκθεσιν ἰδεῶν. Ἀκολουθεῖ προσωπικὴ συνάντησις πρὸς συμπληρωματικὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν ἀτομικῶν ἐκάστης προσόντων ἥτοι ἐμφανίσεως, σοβαρότητος, ἀξιοπρεπείας, ἠθους, χαρακτήρος, ἀντιλήψεως, ἐγκυκλοπαιδικῶν γνώσεων καὶ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν ἐργασίαν. Καταβάλλεται κάθε δυνατὴ προσπάθεια διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ὑποψηφίων ἐκείνων αἱ ὁποῖαι κατέχουν διανοητικὰς ἰκανότητας, ὠριμότητα καὶ συναισθηματικὴν σταθερότητα, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα θὰ βοηθήσουν κατόπιν τὰς σπουδαστρίας εἰς τὴν ἀτομικὴν των ἀνάπτυξιν καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν των ἐξέλιξιν.

Ἡ νοσηλευτικὴ ἐκπαίδευσις βασίζεται εἰς ἓν γενικὸν νοσηλευτικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον καλύπτει ἓνα μέσον ὄρον θεωρίας περίπου 2.000 ὥρῶν καὶ πρακτικῆς ἐξασκήσεως 4.000 ὥρῶν. Βεβαίως αὐτὸ πὸ ἔχει σημασίαν δὲν εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρῶν διδασκαλίας καὶ πρακτικῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ ἀπόκτησις τῶν βάσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἀδελφὴ θὰ θεμελιώσῃ τὴν νοσηλευτικὴν τῆς τέχνην. Τὸ πρόγραμμα ἐκπαίδευσῆς τῶν Σχολῶν περιλαμβάνει τέσσαρας τομεῖς διδασκαλίας, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Βιολογικὰ καὶ Φυσικὰ Ἐπιστῆμαι.
2. Κοινωνικὰ Ἐπιστῆμαι.
3. Κλινικὴ Νοσηλευτικὴ ὄλων τῶν κλινικῶν κλάδων τῆς Ἱατρικῆς.
4. Δημοσία Ὑγιεινὴ.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν ἀπαιτοῦνται σήμερον πολλὰ ἰκανότητες διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀπλᾶς ἢ περισσότερον συνθέτους νοσηλείας αἱ ὁποῖαι τῆς ἀνατίθενται. Ἡ ἱατρικὴ πρόοδος τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ ἡ χρησιμοποίησις νέων μεθόδων διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν ἀσθενῶν ἔχουν δημιουργήσει ηὐξημένας ὑποχρεώσεις διὰ τὴν ἀδελφὴν. Ἡ γνώσις καὶ ἡ δεξιότητις τὴν ὁποῖαν ἡ ἀδελφὴ ἀποκτᾷ σήμερον, δυνατὸν αὖριον νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ νέας γνώσεις καὶ νέαν τεχνικὴν. Ὅτι εἶναι ἱατρικὴ φροντίς σήμερον, δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ὡς νοσηλευτικὴ φροντίς αὖριον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἐκπαίδευσις τῆς ἀδελφῆς δὲν θὰ πρέπη νὰ

βασίζεται τώρα εἰς τὴν ἀπλὴν συλλογὴν γνώσεων, οὔτε εἰς τὴν ἀπόκτησιν δεξιότητις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἰκανότητος πρὸς κρίσιν, ἀνάλυσιν καὶ ἔρευναν. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς ἐνὸς ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν. Νὰ δώσῃ εἰς τὴν νέαν σπουδάστριαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιτύχῃ μίαν εὐρεῖαν προετοιμασίαν, ἐπιστημονικὴν, κοινωνικὴν καὶ τεχνικὴν, ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν καλὴν νοσηλευτικὴν φροντίδα τοῦ ἀσθενοῦς, τὴν πρόληψιν τῆς ἀσθενείας καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν ὅτι τὸ θέμα τῆς ἐκπαίδευσῆς καὶ προετοιμασίας τῆς ἀδελφῆς τυγχάνει μεγίστης σπουδαιότητος. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὄλαι αἱ Σχολαὶ Ἀδελφῶν λειτουργοῦν ἐπὶ τῇ βάσει ἐιδικῶν νόμων, ἀναγνωρίζονται δὲ ὑπὸ τοῦ κράτους καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Τμήματος Νοσηλευτικῆς Ἐκπαίδευσῆς τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ἐξαιρέσιν ἀποτελεῖ μόνον ἡ Στρατιωτικὴ Σχολὴ Ἀξιωματικῶν Νοσοκόμων, ὃ ὁποῖα ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Ἀμύνης.

Τὸ Τμῆμα Νοσηλευτικῆς Ἐκπαίδευσῆς ἰδρύθη τὸ 1947 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Δδος Ἑλένης Πετραλιᾶ, ἥτις ἐτιμήθη προσφάτως διὰ τοῦ Βραβείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τὴν ὁποῖαν διεδέχθη ἡ κ. Ἀθηνᾶ Τσιτουρίδου-Καραβίδα.

Αἱ σπουδάστριαι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκπαίδευσῆός των, ἡ ὁποῖα εἶναι τριετῆς, δὲν ἐπιβαρύνονται μὲ δίδακτρα, παρέχεται δὲ δωρεὰν τροφή, κατοικία καὶ στολή.

Ἡ Διπλωματοῦχος Ἀδελφὴ, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἔχει ὑποχρεώσεις μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν τῆς ἐκ τῆς Σχολῆς νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα εἰς Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα ἢ Ὑγειονομικὰς Ὑπηρεσίας, καθοριζομένας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν. Μετὰ τὴν λήψιν τῆς ἀδείας εἶναι ἐλευθέρη νὰ ἐργασθῇ εἰς οἵανδήποτε ὑπηρεσίαν, εἴτε εἰς τὴν Ἑλλάδα εἴτε εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Τὸ ἐπάγγελμα τῆς Διπλωματοῦχος Ἀδελφῆς κατωχυρώθη νομοθετικῶς διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ Ν.Δ. 683/1948. Ὁ νόμος οὗτος ἐβελτιώθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 3097/1954 καὶ οὗτος ἀκόμη περισσότερον διὰ τοῦ νόμου 4464/1965, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ἀδελφὴ καὶ Ἐπισκέπτρια ἀνεγνωρίσθη ὡς ὑπάλληλος Α' κατηγορίας.

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος Διπλωματοῦχων Ἑλληνίδων Νοσοκόμων ἰδρύθη τὸ 1923 ὑπὸ 11 Ἑλληνίδων Ἀδελφῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἐκπαιδευθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ 1927 αἱ πρῶται τέσσαρες ἀποφοῖτοι τῆς Σχολῆς Ἀδελφῶν Ε.Ε.Σ. προσῆλθον εἰς τὸν Σύνδεσμον καὶ τὸ 1929, ἐξ ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, ὁ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. ἔγινε μέλος τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἀδελφῶν (I.C.N.). Διὰ νὰ γί-

νη μία χώρα μέλος του Συμβουλίου τούτου, πρέπει το πρόγραμμα εκπαίδευσης και αί συνθήκαι εργασίας των αδελφών να εύρισκονται εις ύψηλήν στάθμην. Μέλη του Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. έχουν εκλεγῆ κατ' ἐπανάληψιν μέλη Συμβουλίων διαφόρων Διεθνῶν Νοσηλευτικῶν Συνδέσμων και Ἐπιτροπῶν. Ὁ Σύνδεσμός μας λαμβάνει μέρος εις Διεθνῆ Συνέδρια Νοσηλευτικῆς, ὡς και εις τὸ ἀνά τετραετίαν συγκαλούμενον συνέδριον τοῦ Διεθνoῦς Συμβουλίου Ἀδελφῶν. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1969 θὰ συμμετάσχη διὰ 45 μελῶν του εις τὸ 14ον Διεθνῆς συνέδριον τοῦ Διεθνoῦς Συμβουλίου Ἀδελφῶν τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ χώραν εις τὸ Montreal τοῦ Καναδά.

Ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος ἀριθμεῖ περὶ τὰ 3.000 μέλη, ἐκδίδει δὲ δίμηνον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀδελφή» τὸ ὁποῖον ἀποστέλλεται εις ὅλα τὰ ἐνεργὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, τὰ ὁποῖα ἀνέρχονται εις 1.000.

Παράλληλα μὲ τὸν Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. ὑπάρχουν και ἄλλοι ἐπαγγελματικοὶ Σύλλογοι Νοσοκόμων, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἀριθμοῦν πολὺ ὀλιγώτερα μέλη και δὲν ἔχουν ἐπίσημον σχέσιν μὲ τὸ Διεθνῆ Συμβούλιον Νοσοκόμων.

ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ

Ἡ τάσις τῆς Νοσηλευτικῆς εις ὅλον τὸν κόσμον σήμερον εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ θεμελίωσις αὐτῆς και ἡ προαγωγή τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἔργου. Εἰς τὴν χώραν μας δὲν ὑπάρχει Πανεπιστημιακὴ Σχολὴ Νοσηλευτικῆς οὔτε και Σχολὴ Μετεκπαιδύσεως Ἀδελφῶν διὰ νὰ προετοιμάζῃ στελέχη τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἔργου, διὰ τὰς διοικητικὰς και ἐκπαιδευτικὰς ἀνάγκας αὐτοῦ. Καὶ ὡς πρὸς τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς Βασικῆς Ἐκπαιδύσεως δὲν φαίνεται ἡ ἔλλειψις, διότι ἡ ἐκπαίδευσίς μας εύρισκεται εις τὰ πλαίσια τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδύσεως, ἀλλὰ ἡ ἔλλειψις Πανεπιστημιακῆς Σχολῆς Μετεκπαιδύσεως γίνεται αἰσθητὴ και τοῦ δημιουργεῖ πολλὰ προβλήματα εις τὸν κλάδον μας, διότι αἱ ἀδελφαί μας ἀναγκάζονται νὰ τρέπωνται εις ξένα Πανεπιστήμια διὰ τὴν ἀπόκτησιν ειδικεύσεως. Εἰς τὸ ἐξωτερικόν, και ἰδιαιτέρως εις τὰς Η.Π.Α., τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀδελφῶν ἤρχισαν πρὸ πολλοῦ νὰ τὴν ἀναλαμβάνουν και τὰ Πανεπιστήμια. Συγκεκριμένως 176 Πανεπιστήμια εις Η.Π.Α. και 8 εις τὴν Εὐρώπην παρέχουν πτυχία Νοσηλευτικῆς. Πολλὰ χωρὰ ἢ μᾶλλον ὅλαι αἱ προηγμένα και πολλὰ ἀπὸ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας τοῦ κόσμου ἔχουν ἐνσωματώσει τὴν Νοσηλευτικὴν εις τὰ Πανεπιστήμια ἢ ἔχουν Σχολὴν Μετεκπαιδύσεως. Ἐγιναν πολλὰ προσπάθειαι διὰ τὴν ἵδρυσιν Σχολῆς Μετεκπαιδύσεως, ἀλλὰ ὡς τώρα δὲν ἔχει ἐπιτευχθῆ. Ἐν τούτοις, ἡ χώρα μας δὲν ὑστερεῖ εις τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν Ἀδελφῶν. Κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ἐπιτεύχθη ἡ μετεκπαί-

δευσις 200 περίπου ἀδελφῶν εις τὸ ἐξωτερικόν, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουν λάβει πανεπιστημιακὰ πτυχία.

Εἰς τὰς ἀδελφὰς παρέχονται ὑποτροφίαι ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ἐπιτροφιῶν (Ι.Κ.Υ.), ὑπὸ τῆς Παγκοσμίου Ὄργανώσεως Ἐγείας (Π.Ο.Υ.) διὰ τῆς Ἐπηρεσίας Τεχνικῆς Βοηθείας τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Συντονισμοῦ, καθὼς και ὑπὸ διαφόρων Ἰδρυμάτων εις τὰ ὁποῖα ὑπηρετοῦν αἱ Ἀδελφαί.

Μὲ τὸ πρόγραμμα ἀνταλλαγῆς Ἀδελφῶν, τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ εις ὅλας τὰς χώρας-μέλη τοῦ Διεθνoῦς Συμβουλίου Ἀδελφῶν, ἀρκετὸς ἀριθμὸς Διπλωματούχων Ἀδελφῶν μεταβαίνουν δι' ὄρισμένον χρονικὸν διάστημα εις τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου, ἐργαζόμενοι εις διάφορα νοσοκομεῖα, πλουτίζουν τὰς γνώσεις των και λαμβάνουν πείραν τῆς συγχρόνου νοσηλευτικῆς εἰδικευόμενοι εις τοὺς νέους κλάδους τῆς θεραπευτικῆς. Ἐπίσης ξένα ἀδελφαί ἐργάζονται εις νοσοκομεῖα τῆς χώρας μας.

Ἐκ τῆς μελέτης προσφάτου ἐρωτηματολογίου διεπιστώθη ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀδελφῆς ἔχει τὰ περισσότερα και σοβαρώτερα ἴσως προβλήματα ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐπιστημονικὸν ἐπάγγελμα. Ἡ ἐργασία τῆς συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸν ἀνθρώπινον πόνον. Τὸ ὥραριον ἐργασίας τῆς ἀδελφῆς δὲν εἶναι ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάθε ἐργαζομένη γυναῖκα ἐκτελεῖ. Ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἑσπερινὴ και νυκτερινὴ ὑπηρεσία διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἀσθενῶν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, καθημερινῶς, κάποια ἀδελφὴ θὰ εύρισκεται πλησίον τοῦ ἀσθενoῦς. Δὲν ἔχει σημασίαν ἐὰν εἶναι Κυριακὴ, ἑορτὴ, ἀργία, ἡμέρα ἢ νύκτα. Καὶ ἐρωτᾷ κανεὶς: ἀμοιβεται ἡ ἀδελφὴ, ὅπως πρέπει και ὅσο πρέπει διὰ τὴν προσφορὰν τῆς αὐτῆς; Ἡ κοινωνία ἀναγνωρίζει τὴν προσφορὰν τῆς; Βεβαίως εις τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἡ νέα ποὺ τὸ ἀκολουθεῖ ἀπολαμβάνει ὡς ὑψίστην ἀμοιβὴν τὴν ἱκανοποίησιν ἐκ τῆς προσφορᾶς τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον και τὴν κοινωνίαν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραβλέψῃ κανεὶς και τὴν ὑλικὴν ἀμοιβὴν, τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων και ὥρων ἐργασίας τῆς.

Ἐνα ἄλλο πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζει ἡ ἀδελφὴ εἶναι ὅτι ἀναγκάζεται νὰ ἐργασθῆ μὲ περιορισμένα μέσα και πολλάκις ὑπὸ συνθήκας συνωστισμοῦ τῶν ἀσθενῶν εις νοσηλευτικoὺς θαλάμους ἢ ἀκόμη και εις τοὺς διαδρόμους τῶν νοσοκομείων, κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἑφημερίας, ὡς εἶναι γνωστόν. Ἡ ἔλλειψις ἐπίσης βοηθητικοῦ προσωπικοῦ ἐπιβαρύνει τὴν ἀδελφὴν μὲ πολλὰς ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι νοσηλευτικῆς φύσεως.

Ἐπάρχουν ὅμως και ὄρισμένα ἐπιτεύγματα τῶν τελευταίων ἐτῶν, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο παράλειψις νὰ μὴν ἀναφερθοῦν.

1) Καταβάλλεται συνεχῆς προσπάθεια διὰ τὴν

βελτίωσιν τῶν προγραμμάτων τῶν Σχολῶν. Τάσις ἀνεξαρτητοποιήσεως τῶν Σχολῶν ἐκ τῶν Νοσοκομείων, ὁπότε αἱ σπουδάστριαι δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἐξασφαλίζουσιν τὰς νοσηλευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἰδρυμάτων.

2) Τὸ 1963 ἐπραγματοποιήθη τὸ Α' Πανελλήνιον Συνέδριον τοῦ Ε.Σ.Δ.Ε.Ν. ἐν Ἀθήναις καὶ ἐντὸς τοῦ Μαΐου τοῦ 1969 πρόκειται νὰ λάβῃ χώραν τὸ Β' Πανελλήνιον Συνέδριον Διπλωματούχων Ἀδελφῶν, εἰς τὴν αἴθουσαν Συνεδρίων τῆς Παντείου Σχολῆς.

3) Τὸν Σεπτέμβριον 1967 ἔλαβε χώραν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ Ε' Διεθνὲς Συνέδριον Ἀδελφῶν Νοσοκόμων Florence Nightingale. Τοῦ Συνεδρίου μετέσχον 123 ἀντιπρόσωποι, ἐξέχουσαι προσωπικότητες τοῦ διεθνοῦς νοσηλευτικοῦ κόσμου προερχόμεναι ἐκ 19 ξένων Χωρῶν. Τὸ Συνέδριον ἐσημείωσε ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἦτο τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν ἐκτὸς τῆς Μ. Βρεταννίας.

4) Τὸ 1968 ἐδημοσιεύθη κανονισμὸς καθηκόντων ἀρμοδιοτήτων καὶ ὑποχρεώσεων τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ.

5) Τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν δι-οργανώνει σεμνάρια, καὶ μεγάλα νοσηλευτικὰ ἰδρύματα τῆς πρωτευούσης ἔχουν διοργανώσει πρόγραμμα ἐνδοῦπηρεσιακῆς ἐπιμορφώσεως τῶν διπλωματούχων ἀδελφῶν.

Νομίζω ὅτι θὰ πρέπη νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπίτευγμα τῆς Νοσηλευτικῆς εἰς τὸν τόπον μας, τὸ ὅτι τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ὀργανωμένης ἐμφανίσεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσήλκυσε ἐκλεκτὰς Ἑλληνίδας μὲ ἀνωτέραν μόρφωσιν καὶ ἔκτακτα διοικητικὰ καὶ διδακτικὰ προσόντα. Αἱ μεγάλαι αὐταὶ φυσιογνωμίαι τὰ μέγιστα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Νοσηλευτικοῦ ἐπαγγέλματος ἐν Ἑλλάδι, ἀφιερῶσασαι εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν πολλάκις μίαν ὀλόκληρον ζωὴν ἐντόνου δραστηριότητος. Μία τοιαύτη ἐκλεκτὴ Ἑλληνὶς ὑπῆρξεν ἡ Ἀθηναῖα Μεσολωρᾶ, πρὸς τὴν μνήμην τῆς ὁποίας μὲ θαθεῖα εὐγνωμοσύνη θὰ στρέφεται πάντα ἡ σκέψις τῶν Ἑλληνίδων Διπλωματούχων Ἀδελφῶν.

Ι. ΠΟΙΟΣ Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΜΑΣ. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ, ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ.

Ἡ Δημοσία Ὑγεινὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤρχισε τὸ 1923 μὲ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ἐρχομὸν τῶν προσφύγων, μὲ Διευθύνουσαν τὴν ἀείμνηστον Ἑλένην Βασιλοπούλου, ἡ ὁποία θεωρεῖται ἡ ἰδρύτρια τῆς Δημοσίας Ὑγεινῆς.

Τὸ 1927 ἀνεπτύχθη τὸ νῦν «Πατριωτικὸν Ἰδρυμα Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως», εἰς ὃ ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ Ὑγεινὴ καὶ ἡ Προστασία Μητρότητος καὶ Παιδιοῦ. Αἱ πρῶται

Ἐπισκέπτριαι Ἀδελφαὶ διὰ τὴν Ὑπηρεσίαν αὐτὴν ἐξεπαιδεύθησαν εἰς τὴν Σχολὴν Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ».

Τὸ 1930 ἰδρύθη ἡ Σχολὴ Βοηθῶν Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν παρὰ τῆ Ὑγειονομικῆ Σχολῆ, εἰς ἣν ἡ φοίτησις ἦτο μονοετής, ἐλειτούργησεν ἐπὶ διετίαν, μεθ' ὃ κατηργήθη.

Τὸ 1934, μὲ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου «περὶ ὀργανώσεως τῆς περιφερειακῆς ὑπηρεσίας», ἰδρύθη ἡ πρότυπος Ὑγειονομικὴ Ὀργάνωσις Ἀμπελοκήπων, ὁπότε καὶ καθιερώθη ὀριστικῶς ὁ θεσμὸς τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς διὰ τὰς Ὑγειονομικὰς Ὑπηρεσίας καὶ τὰς τοιαύτας Περιθάλψεως καὶ Προνοίας.

Τὸ 1937 ἰδρύθη ἡ Κρατικὴ Σχολὴ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων, ἣτις ἤρξατο λειτουργοῦσα ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1938 μὲ τριετὴ φοίτησιν.

Τὸ 1962 ἰδρύθη ἡ Σχολὴ Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α. Βούλας, τριετοῦς φοιτήσεως.

Σήμερον λειτουργοῦν 3 Σχολαὶ μὲ μικτὸν πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως:

- 1) Ἡ Σχολὴ Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ε.Ε.Σ.,
- 2) Ἡ Σχολὴ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν καὶ Νοσοκόμων, καὶ
- 3) Ἡ Σχολὴ Νοσοκόμων καὶ Ἐπισκεπτριῶν Ἀδελφῶν Π.Ι.Κ.Π.Α. Βούλας.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Σκοπὸς γενικῶς τῆς ἐργασίας τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς εἶναι νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν διατήρησιν καὶ προαγωγὴν τῆς φυσικῆς, σωματικῆς καὶ διανοητικῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν πρόληψιν νοσήσεως καὶ ἀτυχημάτων.

Διὰ τῶν κατ' οἶκον ἐπισκέψεων ἡ Ἐπισκέπτρια Ἀδελφὴ ἀποτελεῖ τὸν σύνδεσμον μεταξὺ ἰδρύματος ἢ ὑπηρεσίας ἀφ' ἐνός, νοσηλευομένου ἢ τροφίμου τοῦ ἰδρύματος, ἢ ἐργάτου τοῦ ἐργοστασίου, ἢ ἀπόρου κ.λ.π. ἀφ' ἑτέρου. Τέλος δὲ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐν γένει κοινωνικοῦ αὐτοῦ περιβάλλοντος. (Σχολείου, Ἐργοστασίου κ.λ.π.).

Ἐπίσης διὰ τῶν κατ' οἶκον ἐπισκέψεων ἐπιτυγχάνεται:

α) Ἡ ἀναγνώρισις τῶν δυσμενῶν ἐν γένει συνθηκῶν, ἢ ἀναγνώρισις τῶν ἐνδοοικογενειακῶν σχέσεων καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν παραγόντων.

β) Ἡ ἔγκαιρος ἀνίχνευσις ἐν τῇ οἰκογενείᾳ χρονίων νόσων καὶ ἐλαττωματικότητων.

γ) Ἡ πρόληψις ὀξείων καὶ χρονίων νόσων καὶ

δ) Ἡ διαπαιδαγώγησις τοῦ πληθυσμοῦ ὡς καὶ ἡ διαφώτισις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὑγεινῆς.

ΤΟΜΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΑΣ
ΑΔΕΛΦΗΣ.ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥ-
ΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Ἡ Ἐπισκέπτρια Ἀδελφή ἐργάζεται εἰς Πολυ-
δυνάμους καὶ Εἰδικευμένας Ὑπηρεσίας τῆς Δη-
μοσίας καὶ Κοινωνικῆς Ὑγιεινῆς:

Α'. Αἱ Πολυδύναμοι Ὑπηρεσίαι περιλαμβάνουν:

1. Τὰ Κέντρα Ὑγείας ἢ Πολυϊατρεῖα καὶ τὰ Κέντρα Κοινωνικῆς Πολιτικῆς.
2. Τὴν ἀγροτικὴν Δημοσίαν Ὑγιεινὴν, ἧτοι Κοινοτικά Ἰατρεῖα, Ἀγροτικά Ἰατρεῖα καὶ Ὑγειονομικοὺς Σταθμοὺς.

Β'. Αἱ Εἰδικευμέναι Ὑπηρεσίαι περιλαμβάνουν:

1. Τὴν προστασίαν Μητρότητος καὶ Παιδιοῦ.
2. Τὴν Σχολικὴν Ὑγιεινὴν.
3. Τὴν Ἐπαγγελματικὴν Ὑγιεινὴν.
4. Τὴν Ψυχικὴν Ὑγιεινὴν.
5. Τὴν Ὑγειονολογικὴν Διαφώτισιν.
6. Τὴν ἀποκατάστασιν ἀσθενῶν ἐξερχομένων ἐκ τῶν Γενικῶν ἢ Εἰδικῶν Νοσοκομείων.
7. Τὴν πρόληψιν ἀτυχημάτων.
8. Τὴν ἀνίχνευσιν καὶ ἔρευναν τῶν Λοιμωδῶν Νοσημάτων.
9. Τὸν ἀντιφυματικὸν ἀγῶνα.
10. Τὸν ἀντιαφροδισιακὸν ἀγῶνα.
11. Τὸν ἀντικαρκινικὸν ἀγῶνα, καὶ τέλος
12. Τὴν Προστασίαν τῶν ὑπερηλίκων.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙ-
ΣΚΕΠΤΡΙΑΣ ΑΔΕΛΦΗΣ.

Ἡ Ἐπισκέπτρια Ἀδελφή

1) Φροντίζει τὰ θέματα Ὑγείας τῶν ἀτόμων, οἰκογενειῶν, ὁμάδων καὶ γενικῶς τῶν κοινοτήτων.

2) Συνεργάζεται μετὰ τῆς Ὑγειονομικῆς ὁμάδος.

3) Συνεργάζεται μετὰ ἄλλας ἐπαγγελματικὰς ὁμάδας, ἢ ἀπλῶς ὁμάδος πολιτῶν, διὰ τὴν μελέτην, τὸν σχεδιασμὸν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν προγραμμάτων Ὑγιεινῆς.

4) Κάνει διδασκαλίαν ὁμαδικὴν ἢ κατ' ἄτομον μετὰ τὰς κατ' οἶκον ἐπισκέψεις διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ὑγείας καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ὑγειονομικῆς συνειδήσεως τοῦ λαοῦ.

5) Διδάσκει τὴν πρόληψιν τῶν ἀτυχημάτων καὶ νοσήσεως ἀτόμων, οἰκογενειῶν καὶ ὁμάδων.

6) Διδάσκει τὴν σημασίαν τῆς διατροφῆς ἐν σχέσει μετὰ τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀτόμων.

7) Διδάσκει τὸν τρόπον μεταδόσεως τῶν Λοιμωδῶν Νόσων ὡς καὶ τὸν τρόπον προφυλάξεως, τὴν ἀξίαν τῆς ἀνοσοποιήσεως (ἐμβόλια) καὶ ἐκτελεῖ ἐπιστήμονικὰς ἐρεῦνας.

8) Βοηθεῖ εἰς τὴν πρόληψιν τῶν δυσχερειῶν ὡς πρὸς τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀναπροσαρμογὴν ἰαθέντων ἀτόμων καὶ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν.

Αὐτὸς εἶναι ἐν συντομίᾳ ὁ θεσμὸς τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς εἰς τὴν χώραν μας, οἱ τομεῖς ἐργασίας, οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποί, ὡς καὶ τὰ καθήκοντα καὶ αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς.

Ὅπως συμβαίνει μετὰ κάθε ἐπάγγελμα, οὕτω καὶ ἡ Νοσηλευτικὴ δὲν ἔχει ὄρια καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχη. Αἱ συνεχεῖς πρόοδοι τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀλληλένδετοι μετὰ τὴν συνεχῶς ἐξελισσομένην Νοσηλευτικὴν, ἣ ὁποία ὁλονὲν καθίσταται πολυσύνθετος. Ὡς ἐκ τούτου προβάλλουν ἀνάγκαι καὶ μελλοντικαὶ προοπτικαί, αἱ ὁποῖαι ἐν συντομίᾳ ἔχουν ὡς ἑξῆς:

1) Ἡ ἴδρυσις Πανεπιστημιακῆς Σχολῆς Μετεκπαιδεύσεως τῶν Ἀδελφῶν Στελεχῶν, ἐφάμιλλος τῶν Σχολῶν Μετεκπαιδεύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ.

2) Αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποτροφιῶν καὶ γενικῶς ἐνίσχυσις τοῦ συστήματος ἀνταλλαγῆς Ἀδελφῶν.

3) Αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σχολῶν Τριετοῦς καὶ Μονοετοῦς φοιτήσεως διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν ὅλων τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων καὶ Ὑγειονομικῶν Ὑπηρεσιῶν μετὰ ἐκπαιδευμένον νοσηλευτικὸν προσωπικόν.

4) Ἀνεξαρτητοποιήσις τῶν Σχολῶν καὶ ἐφαρμογὴ ἐνιαίων προγραμμάτων.

5) Ἐπέκτασις καὶ καθιέρωσις ἐνδοῦπηρεσιακῆς ἐπιμορφώσεως τῶν ἤδη ἐργαζομένων ἀδελφῶν εἰς Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα καὶ Ὑγειονομικὰς Ὑπηρεσίας.

6) Διοργάνωσις σεμιναρίων.

7) Συντονισμὸς, ἐπίβλεψις καὶ ἐποπτεία τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς ἐργασίας ὑπὸ καταλλήλων στελεχῶν.

8) Ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ Ἰατροκοινωνικῆς Ὑπηρεσίας εἰς Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα Γενικὰ ἢ Εἰδικὰ καὶ ἡ συνέχισις κατ' οἶκον νοσηλείας.

Δι' αὐτῶν θὰ ἐπιτευχθῇ:

α) Ἡ βράχυνσις τοῦ χρόνου νοσηλείας τοῦ ἀσθενοῦς.

β) Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἡμεραργιῶν.

γ) Ἡ ἐλάττωσις τῶν περιθαλπωμένων εἰς τὰ Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα.

δ) Ἡ ἐλάττωσις τῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος διὰ τῆς ἐγκαίρου ἀνιχνεύσεως τῶν πασχόντων, καὶ τέλος

9) Τελευταία καὶ ἡ πλέον ἐπιτακτικὴ προοπτικὴ εἶναι ἡ βελτίωσις τῶν ὄρων ἐργασίας τῶν Διπλωματούχων Ἀδελφῶν (ὠράριον, μισθολόγιον, συνταξιοδότησις κ.λ.π.).

Διὰ τοὺς ἀναφερθέντας στόχους καὶ τὰς μελλοντικὰς προοπτικὰς καταβάλλει ἀόκνους προσπαθείας τὸ Τμῆμα Νοσοκόμων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ Ἐθνικὸς Σύνδεσμος Διπλωματούχων Ἑλληνίδων Νοσοκόμων, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς συνεχῆ καὶ ἀγρυπνον παρακολούθησιν διὰ τὴν λύσιν τῶν πολλαπλῶν ἐπαγγελματικῶν προβλημάτων καὶ γενικῶς διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ κύρους τῆς Διπλωματούχου Ἀδελφῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.

Πολλὰ χρόνια ἔχουν περάσει ἀφ' ὅτου εἰς τὴν χώραν μας ἐνεφανίσθη καὶ ἐφαρμόζεται συστηματικὰ καὶ συντονισμένα ἡ Νοσηλευτικὴ, βάσει καλῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἀδελφῶν. Ἐν τούτοις εἶναι δύσκολον νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι

τὸ Σῶμα τῶν Ἀδελφῶν ἔτυχε ἢ τυγχάνει τῆς θεούσης προσοχῆς καὶ ἀμοιβῆς, ὑλικῆς τε καὶ ἠθικῆς, ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας.

Ἐπενθυμίζω ἐδῶ καὶ πάλιν τὸ ἀπόσπασμα τοῦ λόγου τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, τὸν ὁποῖον ἀνέφερα εἰς τὴν ἀρχήν: «Ποῖος δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι αἱ ἀποδοχαὶ τῶν Ἀδελφῶν δὲν πρέπει νὰ ἐξασφαλίσουν ἓνα ἐλάχιστο ὑποφερτὸν ὄριον συντηρήσεως; ἐν ὅψει μάλιστα δυσμενῶν καὶ ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν ἐργασίας, τῆς κοπώσεως ἀπὸ τὴν εὐσυνείδητον καὶ μετ' ἀφροσύσεως καὶ αὐτοθυσίας ἐργασίαν τῆς Ἀδελφῆς, ἢ ὁποῖα ἐργασία συνδυαζομένη καὶ μετὰ συγκινήσεις καὶ τὸ πλῆθος τῶν δυσαρέστων καὶ λυπηρῶν ἐντυπώσεων τῆς ἡμέρας κατεξαντλεῖ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς τὴν Ἀδελφήν, ἢ ὁποῖα ἐργάζεται καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν καὶ μετὰ τὸ σῶμα τῆς;

Εἶναι νομίζω καιρὸς ἢ κοινωνία νὰ δώσῃ τὴν θέσιν ποὺ ἀνήκει εἰς τὴν Ἀδελφήν, εἶναι καιρὸς νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ ἔργον τῆς καὶ νὰ γίνῃ καταληπτὸν ὅτι αἱ ἰατρικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ὑπηρεσίαι δὲν μποροῦν νὰ προχωρήσουν ἄνευ τῆς προσφορᾶς τῆς Ἀδελφῆς.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἐργάζονται αἱ Ἀδελφαί, εἴτε εἰς τὰ Κέντρα Ὑγείας, εἴτε εἰς Μονάδας ἐντατικῆς θεραπείας, εἶναι πάντοτε αἱ αὐταί, μετὰ τὰ αὐτὰ ἰδεώδη τῆς αὐτοθυσίας καὶ αὐταπαρνήσεως, τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔχει ἀνάγκη τῆς κοινωνίας ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδιώσῃ.

Ἐπιβάλλεται λοιπὸν ἢ Κοινωνία ν' ἀντιληφθῇ τὴν σοβαρότητα τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, παραλλήλως δὲ νὰ ἐνθαρρύνῃ μετὰ τὴν στάσιν τῆς καὶ τὴν

ἐκτίμησίν τῆς τὴν προσέλευσιν ἀξίων ἀτόμων εἰς τὰς Σχολὰς τῶν Ἀδελφῶν.

Εἶναι ἀνάγκη τὸ Κράτος νὰ ἀντιληφθῇ τὴν κοινωνικὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου τῆς Ἀδελφῆς, τόσον ὡς παράγοντος διατηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς υγείας, σωματικῆς καὶ ψυχικῆς τῶν ἀσθενούντων συνανθρώπων, ὅσον καὶ ὡς ἀγαθοποιῶν κοινωνικοῦ παράγοντος καὶ νὰ προβῇ εἰς τὴν λήψιν τῶν ἐνδεδειγμένων μέτρων διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων.

Διὰ τὸ παραστατικώτερον ἄς προωθήσωμεν τὴν σκέψιν μας μέχρι τοῦ ἀκραίου σημείου. Ἄς φαντασθῶμεν ὅτι παύουν νὰ προσέρχονται εἰς τὰς Σχολὰς Ἀδελφῶν νέαι πρὸς ἐκπαίδευσιν. Ποῖον θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὴν καθόλου υγείαν τῆς χώρας; Τὴν ἀπάντησιν ἀφήνω νὰ δώσῃ ἕκαστος μόνος του.

Ἔτσι θὰ γίνῃ σαφέστερον εἰς τὸν καθένα ποῖα εἶναι ἢ θέσις καὶ ἢ συμβολὴ τῆς Ἀδελφῆς.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ συμβῇ ποτέ, διότι ὁ δρόμος ποὺ ἀνοίχθηκε μετὰ τόσες θυσίας ἀπὸ τὴν στρατιάν τῶν Ἀδελφῶν ποὺ ἔχει περάσει καὶ ποὺ φωτίζεται ἀπὸ τὸ παράδειγμα αὐτῶν αἱ ὁποῖαι τώρα ἐργάζονται, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εὔρη ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεανίδων τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Κύριος ἔδωκεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον.

Ἐν συνεχείᾳ ἐπεδείχθησαν φωτειναὶ διαφάνειαι ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐργασία τῆς Ἀδελφῆς.

